

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

17 JUNI 1996

BELEIDSBRIEF

Buitenschoolse opvang Beleidsprioriteiten 1995-1999

VERSLAG

namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin uitgebracht door mevrouw Sonja Becq

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden : mevrouw Sonja Becq, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Marc Olivier, Bart Vandendriessche ;

mevrouw Yolande Avontroodt, mevrouw Patricia Ceysens, de heer Etienne De Groot ;

de heer Peter De Ridder, mevrouw Kathy Lindekens, de heer Guy Swennen ;

de heren Wilfried Aers, Felix Strackx ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Cannaerts, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heer Hugo Marsoul, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heren Fred Dielens, Johnny Goos, André Van Nieuwkerke ;

de heren Jan Caubergs, Karim Van Overmeire ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Stassen.

Zie :

315 (1995-1996)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

De Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin behandelde de Beleidsbrief buitenschoolse opvang, ingediend door de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, op 15 en 29 mei 1996.

1. Toelichting door de minister

Op het eerste ontwerp van beleidsbrief waren nogal wat reacties gekomen vanwege de coalitiepartner, de Socialistische Partij. In deze tweede versie werd een en ander verduidelijkt. Ten gronde hoeven er geen meningsverschillen te zijn.

De lokale inbedding van de buitenschoolse opvang (BO) werd versterkt : de gemeenteraad beslist over het plaatselijke beleidsplan BO. De autonomie van BO wordt vergroot door de ontkoppeling van het Jeugdwerkbeleidsplan, waarmee in het eerste ontwerp een band gelegd werd.

De kwaliteitsgedachte wordt meer geëxpliciteerd. Er wordt wel degelijk rekening gehouden met het advies van de Kwaliteitscommissie Buitenschoolse Opvang. Dat betekent echter niet dat het advies op alle punten gevolgd wordt.

Het is steeds de bedoeling alle netten gelijk te behandelen. Dat wordt uitdrukkelijk beklemtoond, om alle twijfel weg te nemen. Er leefde ook angst dat de bestaande initiatieven zouden worden afgebouwd, waardoor ook de tewerkstelling in het gedrang komt. Deze beleidsbrief spreekt dit uitdrukkelijk tegen.

De minister gaat verder in op een aantal inhoudelijke accenten.

BO wordt breed gedefinieerd. De beleidsbrief houdt rekening met de verschillende soorten initiatieven die al gegroeid zijn op het terrein. In de maatschappij neemt een veelheid van actoren de opdracht op zich. Een sportkamp is b.v. een vorm van buitenschoolse opvang. De dagopvangvoorzieningen onder toezicht van Kind en Gezin bieden BO, weliswaar beperkt voor kinderen tot zes jaar. Verlenging tot 12 jaar moet mogelijk zijn, als de initiatieven dat wensen. De specifieke initiatieven, de IBO's, zijn ontstaan vanuit werkgelegenheidsoverwegingen. Hun eerste doelstelling moet wel de zorg voor het kind zijn. In eerste instantie moet de vraag om kwalitatieve buitenschoolse opvang een antwoord krijgen.

Ook de financiering van BO gebeurt vandaag op zeer diverse wijze. Er moet naar gestreefd worden via herschikking de middelen zoveel mogelijk in één hand te brengen. Op korte termijn is een akkoord met minister Theo Kelchtermans te verwachten. De weer-werkbudgetten voor jobs in de sector welzijn en cultuur kunnen 't best overgedragen worden aan de minister van cultuur en welzijn. Het overleg over de middelen voortkomend uit de interprofessionele akkoorden, die via het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD) naar BO gaan, ligt moeilijker. Er moet overlegd worden met de federale sociale partners. De minister kan aandringen op bestendiging van de speciale bijdrage van 0,05 % op de brutolonen. Hij kan ook voorstellen om de middelen te storten in een fonds waarop de gemeenschappen rechtstreekse trekkingsrechten hebben. De minister vreest echter dat dit wordt ervaren als een anticipatie op de regionalisering van de sociale zekerheid.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen opvang voor langere duur (woensdagnamiddag, vakantiedagen..) en korte opvang juist voor en na de schooltijd. De omkadering en de kwaliteitsontwikkeling kunnen niet op dezelfde wijze benaderd worden.

De school mag niet gestigmatiseerd worden als een slechte opvangplaats. Organisatorisch en budgettair kan de opvang in de school ook voordelen bieden. De scholen vangen de facto het grootste deel van de kinderen op. Er zijn geen argumenten waarom zij in de toekomst geen opvang meer zouden organiseren.

Inzake kwaliteitsontwikkeling worden de adviezen van de Kwaliteitscommissie au sérieux genomen. Er wordt een kwaliteitscharter opgesteld. Dat kan beschouwd worden als een contract tussen de vrager en de aanbieder van de opvang. Op zich is dat reeds een vorm van controle. Dat neemt niet weg dat een bijkomende externe controle georganiseerd wordt. Dat kan deels via het lokale overleg, deels via Kind en Gezin, dat daarvoor uitgerust moet worden. Elk initiatief dat het kwaliteitslabel claimt, moet aan het kwaliteitscharter beantwoorden. Dat verhindert niet dat de bevoegde overheid voor specifieke initiatieven zoals de jeugdsector of het onderwijs, bijkomende voorwaarden kan stellen.

Het lokale overleg is cruciaal. De minister wil de rol van de centrale overheid tot een minimum beperken. Het Jeugdwerkbeleidsplan heeft bewezen dat decentralisatie goede resultaten kan opleveren. De gemeenten zijn de initiatiefnemers van het lokale overleg. Zij begeleiden en ondersteunen het lokale overleg. Alle lokale initiatieven die het kwaliteitslabel claimen, kunnen gelijkwaardig deelnemen aan dat overleg. Uit dat overleg volgt een beleidsplan dat door de gemeenteraad wordt goedgekeurd. Het gemeentelijk overleg is een permanent instrument dat de initiatieven opvolgt en bijstuurt. In Brussel wordt het lokale overleg toevertrouwd aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

De directe subsidiëring beperkt zich tot de initiatieven die onder Kind en Gezin vallen en de IBO's. Er zijn ook andere financieringskanalen. BO is een sector waar bij uitstek creatief met tewerkstellingsmogelijkheden kan worden omgegaan. Een regulier vast statuut voor werknemers in BO zal tot gevolg hebben dat veel kandidaten uit de boot vallen. De oplossing van de werkloosheid vergt een diversiteit aan statuten en mogelijkheden. Er moet ruimte zijn voor vrijwilligers of nieuwe vormen van tewerkstelling zoals de PWA's. Federaal minister Miet Smet is bereid het PWA-stelsel te herzien zodat een betere recrutering en vorming van kandidaten mogelijk wordt. Continuïteit moet gewaarborgd worden. Het is wenselijk dat de PWA's evolueren naar het Nederlandse Melkert-statuuut.

Voor lokale projecten BO heeft de minister van Tewerkstelling een contingent van 1066 FTE gesco's gereserveerd (beleidsbrief van maart 1994). In werkelijkheid ligt hun aantal beduidend lager : het gaat om 370 FTE gesco's, minder nog dan de theoretische 465 FTE die door Tewerkstelling worden opgegeven. Daarmee zit men aan de budgettaire bovengrens. Bovendien zijn ook andere welzijnssectoren vragende partij om gesco's. De budgettaire mogelijkheden zullen niet verbeteren. Het budget voor Welzijn kent een interne groei van 4 percent, wat boven het gemiddelde van de totale begroting ligt.

2. Bespreking

Het is positief dat het vrije initiatief een rol kan spelen, vindt mevrouw Patricia Ceysens. Kinderen worden wel steeds langer buitenshuis opvangen, soms op het onverantwoorde af. Daaraan moeten grenzen gesteld worden.

Voor de initiatieven die onder Kind en Gezin vallen wil de minister de leeftijdsgrens van 6 jaar naar 12 jaar optrekken. 13- en 14-jarigen zijn echter vaak ook nog kinderen, vindt het lid. Moet de opvang ook niet voor hen opengesteld worden ?

Mevrouw Patricia Ceysens is eveneens de mening toegedaan dat tewerkstelling niet het doel van de opvang mag zijn. Verder heeft het lid nog vragen bij de rol van de gemeente. Dat de gemeente het lokale overleg organiseert, is goed. De minister laat ook ruimte voor de gemeente om zelf initiatieven te nemen inzake opvang. Het lid is daar niet voor te vinden.

Het eerste ontwerp van beleidsbrief heeft inderdaad tot enige consternatie geleid bij de achterban, zegt de heer Guy Swennen. De beleidsbrief leek in te gaan tegen de netoverschrijdende pluralistische dynamiek die de laatste jaren gegroeid was. De kritiek omvatte verschillende punten, waarbij steeds van het belang van het kind uitgegaan werd.

De tweede versie van de beleidsbrief is hieraan grotendeels tegemoetgekomen. Een aantal basiselementen van consensus zijn duidelijker terug te vinden. Denk maar aan de continuïteit van de gegroeide initiatieven die hun kwaliteit bewezen hebben, nl. de IBO's. Kwaliteitsvolle opvang vergt een professioneel kader. Deze beleidsbrief bevat meer opleidingsvereisten voor de medewerkers, het tewerkstellingsvolume wordt behouden of zelfs uitgebreid. Dat is positief. Het lokale overleg wordt nu sterker benadrukt. Het lokale overleg is essentieel als dam tegen de wildgroei, en als garantie voor het pluralisme.

Toch zijn er nog enkele punten waarmee de SP het moeilijk blijft hebben. De minister blijft gekant tegen het principe van de netoverschrijdende opvang. Nochtans moet in het belang van het kind een concurrentiestrijd, waarbij de kwaliteit van de opvang de inzet is, vermeden worden.

De minister volgt evenmin het principe om de opvang buiten de schoollokalen te organiseren. Nochtans was dit een element van consensus in het Rapport van de Ronde-tafelconferentie. Een ander element van dat rapport betrof de duur van de opvang : er was gepleit voor korte opvang in de scholen. Tenslotte is vanuit pedagogisch oogpunt de loskoppeling tussen school en BO belangrijk. Ze hebben een totaal andere functie : de school biedt onderwijs, BO moet ontspanning bieden. Volgens de beleidsbrief kunnen de scholen ook langdurige opvang aanbieden.

De minister wijst erop dat de opvang in scholen beperkt wordt tot voor en na school, tijdens de middagpauze en op woensdagnamiddag. Bovendien stelt de beleidsbrief dat de opvang niet in een klassiek klaslokaal mag.

Waar dan wel, vragen de heer Guy Swennen en mevrouw Kathy Lindekens. De beleidsbrief blijft zeer vaag en algemeen.

De minister repliceert dat de acht criteria die in de lijn van het rapport van de Ronde-tafelconferentie gehanteerd werden voor de weer-werkprojecten, op het terrein als niet werkbaar worden ervaren. De gemeentebesturen hebben ze in de praktijk zeer ruim geïnterpreteerd. Zo wordt de korte opvang 's ochtend gedecentraliseerd, de langere opvang verloopt centraal. Als dat organisatorisch het beste blijkt, heeft het geen zin als overheid daar tegen in te gaan. Verder blijkt dat sommige scholen grote inspanningen gedaan hebben om leegstaande lokalen aantrekkelijk te maken. Ze gaan creatief om met ruimte en mensen. De minister waarschuwt ervoor om te veel zwart-wit te denken. Scholen mogen niet a priori uitge-

sloten worden. Men mag er niet van uitgaan dat scholen onaanname oorden zijn. Scholen beschikken soms wel, soms niet over de nodige infrastructuur. Er kunnen de nodige stappen gezet worden opdat dit wel het geval zou zijn.

Het weinige onderzoeksmateriaal over de kwaliteit van de opvang in de scholen zegt weinig goeds, repliceert de heer Guy Swennen. Chris De Paepe heeft een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de opvang in basisscholen in het arrondissement Leuven. Daaruit blijkt minder dan een op drie scholen over een ruimte beschikken waar de kinderen binnen kunnen spelen. In bijna de helft van de scholen hebben de kleuters geen ruimte waar ze kunnen rusten. 23 percent van de scholen hebben geen speelgoed. Slechts 30 percent van de scholen biedt spelbegeleiding. De Paepe concludeert dat slechts 6,5 percent van de basisscholen kwalitatieve opvang biedt.

Mevrouw Patricia Ceysens verwijst naar het onderzoek dat de VLD-vrouwen in het Leuvense opgezet hebben. In 21 van de 30 gemeenten voorzien scholen in opvang. Het gaat wel om een soort bewaking, niet om opvang in de echte zin van het woord. Het kan de scholen ook niet kwalijk genomen worden : ze beschikken niet over de nodige middelen om kwalitatieve opvang te bieden. In de gemeenten waar de intercommunale middelen inbrengt, is de opvang veel beter.

Mevrouw Patricia Ceysens begrijpt de vorige spreker niet waar hij het heeft over de concurrentiestrijd in het nadeel van het kind. De concurrentie is integendeel in het voordeel van het kind : ieder zal zoveel mogelijk kwaliteit moeten nastreven.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen merkt op dat de scholen in het algemeen geen vragende partij zijn voor BO. Alleen als nergens anders BO is en als ze weten dat het een concurrentiemiddel is, voorzien ze zelf in BO.

Volgens mevrouw Sonja Becq moet een onderscheid gemaakt worden tussen de lokatie en de organisatie. Over de lokatie van BO zijn twee stellingen gangbaar, zegt mevrouw Sonja Becq. Het onderwijs beschouwt BO niet meteen als zijn taak. Kan de school de lokatie zijn voor BO ? Ouders menen over 't algemeen van wel. De lokale BO-initiatieven vinden het echter niet zo'n geschikte plaats. De ideale opvang gebeurt inderdaad buiten de school. Maar vanuit realistische overwegingen moet opvang in de scholen mogelijk zijn binnen bepaalde grenzen. Daar zijn wel middelen voor nodig.

BO in de schoolgebouwen hoeft niet noodzakelijk door de school zelf georganiseerd worden. Essentieel is wel dat de scholen gehoord moeten worden in het lokale overleg. Niemand mag van dat overleg uitgesloten worden. Netoverschrijdende werking van bovenaf opleggen is echter niet wenselijk. In sommige gemeenten zal decentralisatie een betere optie zijn, alleen al omdat de scholen ver uiteen liggen.

Vandaar dat "bij voorkeur" voor netoverschrijdende samenwerking geopteerd wordt, reageert de heer Guy Swennen.

De middelen zouden volgens een voor alle scholen gelijke wijze besteed worden. Wie zal de middelen besteden, de gemeente of de school, vraagt de heer Guy Swennen. Het toezicht en financiering worden bij voorkeur binnen de onderwijsstructuren geregeld, evenals het stellen van eventuele normen m.b.t. personeelsbezetting en infrastructuur (blz. 23). Betekent dit dat elke school zijn eigen normen kan hanteren ?

Het lid keert terug naar het uitgangspunt van zijn kritiek : ten slotte was er toch een consensus gegroeid rond de kwaliteitscriteria die de Kwaliteitscommissie voorstelde. De minister pleit nu voor een nieuw advies. Waarom werkt de minister niet verder met dit kader, wil de heer Guy Swennen weten.

De heer Felix Strackx oordeelt dat de scholen door de concurrentiestrijd gedwongen worden tot BO. De heer Wilfried Aers meent dat de school de instantie bij uitstek is voor opvang voor en na de schooluren. De scholen hebben het meest ervaring en beschikken over de nodige infrastructuur. De opvang in scholen gebeurt nu wel zonder enige regelgeving en wordt vaak in het zwart betaald. De concurrentieslag wordt vooral veroorzaakt door het gemeentelijk onderwijs dat over meer mogelijkheden beschikt dan het vrij onderwijs. Om de concurrentiestrijd tegen te gaan kan men het best aan alle scholen evenveel middelen geven.

De grenzen voor BO worden steeds verlegd, op het gevaar af van kinderverwaarlozing, menen de heren Felix Strackx en Wilfried Aers. Kan er geen maximum duur voor opvang opgelegd worden ? Moeten aan ouders die dat wensen, niet meer kansen worden gegeven om hun kinderen zelf op te vangen ? De heer Wilfried Aers vraagt een opvoedersloon voor de thuiswerkende ouder, dat minstens overeenkomt met het gewaarborgd minimumloon, en afhankelijk van het aantal kinderen. De overheid moet de ouders steunen. Niet de symptomen, maar de oorzaken moeten aangepakt worden.

Hoewel er grenzen aan BO moeten zijn, kan men er niet meer naast dat BO noodzakelijk is, vindt mevrouw Trees Merckx-Van Goey. Voor een alleenstaande ouder is een goed georganiseerde BO van wezenlijk belang om voldoende kansen op de arbeidsmarkt te garanderen. Dat is zowel vanuit financieel als vanuit sociaal oogpunt niet te veronachtzamen. Het lid hoopt dat na deze beleidsbrief zo vlug mogelijk concrete regelgeving tot stand komt.

De beleidsbrief komt niets te vroeg, merkt de heer Bart Vandendriessche op. Er is dringend nood aan reglementering en afdoende financiering voor BO. De hamvraag daarbij is welke opdracht de overheid moet vervullen. De beleidsbrief geeft niet onmiddellijk een concreet antwoord op de vele vragen over de organisatie. De beleidsbrief biedt geen concrete zekerheden over de toekomst van de voorzieningen.

Het is goed dat de overheid een niet te gedetailleerd beleidskader en een basisfinanciering biedt, menen de heer Bart Vandendriessche en mevrouw Sonja Becq. De basisprincipes van de beleidsbrief zijn positief. De leden hopen dat de regelgeving soepel inspeelt op de lokale initiatieven. Er moet ruimte zijn voor creativiteit op het lokale niveau.

Wordt de beleidsbrief door de hele regering gedragen, vraagt de heer Bart Vandendriessche. Moet er geen ruimer debat gevoerd worden over de grenzen van de flexibiliteit, over het spanningsveld tussen gezinsleven en arbeid ? Geldt het kwaliteitscharter ook voor de korte opvang en is bijkomende financiering dan niet noodzakelijk ? Wie wordt concreet bij het overleg betrokken, vraagt de heer Bart Vandendriessche. Is het OCMW een verplichte of vrijwillige partner ? Ten slotte, is de regelgeving nog dit jaar te verwachten ?

Zullen er geen spanningen ontstaan tussen de reguliere arbeid en de diverse tijdelijke statuten ? In dat verband rijzen ook vragen inzake de continuïteit en de opleiding van de betrokkenen, meent de heer Bart Vandendriessche. Mevrouw Sonja Becq sluit zich daarbij aan. Er moeten kansen op vorming en werk gegeven worden aan laaggeschoolden. Het statuut moet wel continuïteit garanderen. PWA-ers en vrijwilligers kunnen niet de kern uitmaken van een BO-initiatief.

Volgens mevrouw Riet Van Cleuvenbergen pleiten de Limburgse initiatieven ook voor een regulier statuut voor de huidige weer-werkers. In het kader van een opleiding kunnen nog nieuwe weer-werkers ingebracht worden. Voor PWA-ers die soms inspringen voor BO, is er het probleem dat ze niet aan opleiding kunnen deelnemen. PWA-ers én vrijwilligers moeten de kans krijgen een minimum aan opleiding te volgen, maar vrijwilligers en PWA-ers kunnen niet de basis uitmaken van een initiatief BO. Afgestudeerde kinderverzorg-(st)ers zouden direct toegang moeten krijgen tot de jobs in de IBO's.

Nu komen alleen langdurig werkzoekenden in aanmerking voor die jobs. Nochtans zijn herintreedsters ook geschikte kandidaten, meent mevrouw Brigitte Grouwels. Kan de minister daarover met de federale minister Miet Smet onderhandelen of dit probleem op Vlaams niveau oplossen ? Volgens mevrouw Riet Van Cleuvenbergen volstaat het om via de regelgeving de projecten open te stellen voor herintreedsters.

Mevrouw Riet van Cleuvenbergen wil de beleidsbrief verder benaderen vanuit de ervaring met het modelproject BO in Limburg. Dit project wordt als positief ervaren, maar is als model niet altijd haalbaar. Ideale BO bestaat niet. Buitenschoolse kinderopvang is niet altijd overal mogelijk. De startprocedure voor de initiatieven is vrij stringent. De procedure wordt als positief ervaren. Een zwak punt is dat initiatieven niet met dezelfde omkadering starten als ze de gemeentelijke goedkeuring niet krijgen. Verschillende initiatieven blijven ook naast elkaar werken.

Het is belangrijk dat de politiek zich zoveel mogelijk afzijdig houdt bij de startfase. De concurrentie tussen scholen moet zo snel mogelijk uitgeschakeld worden op een objectieerbare basis. Het is van groot belang dat alle partijen van bij het begin betrokken worden. Een gemeentelijk overlegorgaan is goed als alle initiatieven ook betrokken blijven. Samenwerking leidt tot vertrouwen. Een globaal plan moet de blinde vlekken invullen. Samenwerkingsproblemen doen zich voor als scholen BO als een concurrentiemiddel beschouwen, of als bepaalde initiatieven te dicht bij elkaar gelegen zijn.

Alle gemeentelijke initiatieven in Limburg beschikken over een gemeentelijke coördinator, meestal gefinancierd vanuit het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten. De initiatieven verkiezen één coördinator per gemeente boven een coördinator voor verschillende gemeenten.

De initiatieven waarderen dat de beleidsbrief de ouders expliciet als betrokken partij vermeldt. Oudercomités en scholen leunen soms teveel bij elkaar aan. Ouders moeten dus deel uitmaken van het begeleidende of inrichtende comité.

Het is positief dat de beleidsbrief van de initiatieven vraagt om de ouders te betrekken, vindt mevrouw Trees Merckx-Van Goey. Ook dat is kwaliteit. Maar hoe kan de betrokkenheid van de ouders meer aangemoedigd worden, behalve via de ouderbijdrage ? De initiatiefnemers zijn vaak ontgoocheld over de inzet van de ouders. Het lid vreest dat het vooropstellen van de gemeenteraad als beslissingsforum de inzet van de ouders niet zal stimuleren.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen wijst verder op een aantal problemen die nog niet worden opgelost in de beleidsbrief. Nu al vangen bepaalde initiatieven jongeren tot 14 jaar op. Expliciet de leeftijd optrekken naar 12 jaar kan problemen opleveren.

De samenwerking met onthaalouders wordt door de betrokkenen als positief ervaren wegens de flexibeler openingsuren. Anderzijds zijn onthaalouders niet altijd in BO geïnteresseerd. Men mag onthaalouders niet verplichten mee te werken. Samenwerking met onthaalgezinnen en kinderdagverblijven is positief, vindt ook mevrouw Sonja Becq. Een aangepaste regelgeving mag wel niet in het nadeel zijn van de kinderen die er nu opgevangen worden.

Terloops merken verschillende leden op dat de opvang van zieke kinderen een probleem blijft.

De opsplitsing tussen opvang in de school en opvang buiten de school kan tot een scheefgetrokken financiering leiden, vervolgt mevrouw Riet Van Cleuvenbergen. Het gros van de kinderen worden kort opgevangen. Dat zou dan op de school kunnen. De specifieke initiatieven BO vangen minder kinderen op, maar tijdens de moeilijkere uren. Men moet er zich voor hoeden dat de specifieke initiatieven in financiële moeilijkheden geraken, doordat meer middelen naar de scholen zouden gaan. Dat kan niet.

BO moet in de huidige omstandigheden via verschillende kanalen gefinancierd worden, ook door de gebruikers. In Limburg vraagt men een ouderbijdragen van 40 frank per uur per kind. Daarvan kan worden afgeweken als na een onderzoek van het OCMW blijkt dat de ouders onvoldoende financiële draagkracht hebben. Het bepalen van de ouderbijdrage op basis van de belastingaangifte wordt als te omslachtig en niet doeltreffend ervaren.

Mevrouw Sonja Becq beaamt dat. Ze vraagt in dat verband om een congruent financieringssysteem. De bijdragen voor de verschillende opvanginitiatieven moeten gelijk zijn, ook al om de concurrentieslag te vermijden. Het lid is geen voorstander van hogere bijdragen voor 'moeilijke' uren. Het zijn zeker niet alleen de hogere kaders die buiten de 'gewone' uren moeten werken.

Er moet gezocht worden naar een evenwicht tussen de financiering door de overheid en door de ouders. Eén financieringsstroom is belangrijk. De verschillende financieringsvormen leiden ook tot spanningen tussen het personeel. De initiatieven moeten meer duidelijkheid krijgen over de middelen waarop ze aanspraak kunnen maken.

Ouders moeten hun verantwoordelijkheid opnemen ten aanzien van hun kinderen en ten dele zelf instaan voor de opvang. Mevrouw Ria Van Den Heuvel wil er wel op wijzen dat ouders vaak door de bedrijven verplicht worden vroeg en laat te werken, waardoor hun kinderen op die uren naar BO moeten. Ligt het dan niet voor de hand dat de bedrijven tot de financiering bijdragen?

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey wil weten of er verder nieuws is van de federale sociale partners over een nieuw interprofessioneel akkoord voor de financiering voor 1997. Het lid veronderstelt dat ieder initiatief gelijke toegang heeft tot de middelen voor infrastructuur, vorming... Kunnen alle initiatieven op gelijke wijze een beroep doen op subsidies voor tewerkstelling?

Mevrouw Sonja Becq komt op het gemeentelijke overleg terug. Het lid vraagt garanties dat alle organiserende instanties met gelijkwaardige stem bij dat overleg betrokken worden. Er moeten ook garanties zijn dat het overleg resultaten oplevert. Wat als de gemeente geen initiatief neemt ? Net als met het Jeugdwerkbeleidsplan moeten particulieren zelf het initiatief kunnen nemen en aanspraak kunnen maken op subsidies.

Mevrouw Kathy Lindekens vraagt zich ook af hoe zwaar dat lokale overleg weegt. Wat als b.v. twee scholen netoverschrijdend willen samenwerken en een derde niet ?

Kan men door de gemeenten b.v. een timing op te leggen, voldoende garanderen dat zij het gemeentelijk overleg op zich nemen, vraagt mevrouw Trees Merckx-Van Goey. De beleidsbrief stelt dat het lokale beleidsplan ter goedkeuring aan de gemeenteraad voorgelegd moet worden. Moet men zover gaan ? De SERV wil dit afzwakken en het beleidsplan alleen ter informatie aan de gemeenteraad voorleggen.

Mevrouw Brigitte Grouwels wil aandacht vragen voor de specifieke situatie van grootsteden in het algemeen, en van Brussel in het bijzonder. In Brussel kon tot nog toe geen enkele IBO opgericht worden, omdat men daar geen beroep kan doen op weer-werkers. Het akkoord tussen de Vlaamse en de Brusselse regering waardoor het Jeugdwerkgarantieplan, nu het Werkervaringsplan, in Brussel ingevuld kan worden, doet hopen op mogelijkheden voor de weer-werkers.

Het lid juicht toe dat BO ruim kan worden ingevuld. Dat BO terug binnen de schoolmuren kan is positief. Voor een grootstad is vrije ruimte een schaars goed. De kwaliteit is vanzelfsprekend belangrijk : het moet om meer dan 'bewaring' gaan. Het lid heeft wel nog vragen bij de criteria waaraan de lokalen moeten beantwoorden. De beleidsbrief spreekt van afzonderlijke lokalen. Dat moet uiteraard het streefdoel zijn. Maar kan dat een turnzaal of een refter zijn ? Op sommige plaatsen in de hoofdstad zijn soms weinig andere mogelijkheden voorhanden. Kunnen de scholen meer middelen krijgen om de kwaliteit waar te maken ?

De VGC is voor Brussel inderdaad de beste instantie om het lokale overleg te organiseren. Kan aan de VGC de boodschap gegeven worden dat zij de Vlaamse mandatarissen van de gemeenten actief bij de planning betreft ? De VGC moet vooral coördinerend optreden, en niet zozeer zelf organiseren, meent het lid. Het is positief dat de VGC speelpleinwerking organiseert, maar er moet ruimte blijven voor andere initiatiefnemers.

Het optrekken van de leeftijd tot 12 jaar in de kinderdagverblijven kan in de steden tot problemen leiden, omdat de ruimte krap is. Mevrouw Brigitte Grouwels vindt dat het optrekken van de leeftijd een mogelijkheid moet zijn, geen verplichting.

Mevrouw Kathy Lindekens komt terug op de kwaliteitscriteria. Het begrip kwaliteit mag niet ondraaglijk vaag ingevuld worden. Sommigen beschouwen bewaking en toezicht al een garantie voor kwaliteit. De Kwaliteitscommissie is misschien te gedetailleerd in de toetsingscriteria, maar nu dreigt men in het andere uiterste te belanden.

Voor de kwaliteitscriteria is het aangewezen een onderscheid te maken volgens de leeftijd van de kinderen, vervolgt mevrouw Sonja Becq. Is een kwaliteitslabel wel een voldoende stimulans voor initiatieven om de kwaliteitscriteria na te leven ?

De ervaring met de Limburgse initiatieven leert dat de kwaliteitscontrole van BO in de toekomst een probleem zou kunnen zijn, merkt mevrouw Riet Van Cleuvenbergen op. De controle gebeurt nu door Kind en Gezin. Eigenlijk kan men beter spreken van een constructieve samenwerking met Kind en Gezin, meer dan van controle. Kind en Gezin beschikt wel over te weinig personeel om zijn taak naar behoren te doen. Dat niet erkende initiatieven niet verplicht zijn aan bepaalde kwaliteitseisen te voldoen, leidt soms tot oneerlijke concurrentie.

Volgens mevrouw Trees Merckx-Van Goey moet Kind en Gezin in de eerste plaats erover waken dat de opvang overal van een gelijk kwaliteitsniveau is. Maar is het wel de taak van Kind en Gezin om alle initiatieven te begeleiden? Dat is misschien mogelijk bij de start van de initiatieven. Uiteindelijk is de hoofdtaak van Kind en Gezin in eerste instantie opvang te organiseren voor kinderen van 0 tot 3 jaar. Begeleiding kan ook enigszins door het lokale overleg gerealiseerd worden.

Mevrouw Yolande Avontroodt hoopt dat de nodige middelen uitgetrokken worden voor de bijkomende taak van de administratie.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey vraagt ten slotte of niet meer gedetailleerde cijfers voorhanden zijn over de aard en de invulling van de opvang, de regionale spreiding, het verschil stad-platteland.

Hoe dan ook moet de zorg voor het kind centraal staan, antwoordt de minister. Of de gemeente zelf een initiatief neemt, moet blijken uit het lokale overleg. De gemeente kan geen initiatief nemen los van het overleg. Gelijk welke oplossing kan uit de bus komen, mits het initiatief beantwoordt aan het kwaliteitscharter.

Belangrijk is dat alle lokale partners hun ambities kunnen uitspreken, zegt de minister. Aan het overleg moeten alle partners die het kwaliteitscharter onderschrijven, kunnen deelnemen. Iedereen kan onder gelijke voorwaarden een initiatief nemen dat aan de kwaliteitscriteria beantwoordt. Netoverschrijdende initiatieven zullen in de praktijk ontstaan als het gemeentelijk overleg ervoor kiest. De minister is niet gekant tegen netoverschrijdende initiatieven.

Persoonlijk is de minister van oordeel dat BO niet tot de eerste opdracht van een OCMW behoort. Maar een OCMW is natuurlijk vrij een initiatief BO te nemen.

De bestaande initiatieven kunnen blijven bestaan, vervolgt de minister. Op dat vlak is de beleidsbrief toch duidelijk. Er moet wel in breder verband bekeken worden hoe een en ander herschikt kan worden.

De minister wil de scholen niet uitsluiten van BO als nu al blijkt dat zij daarin een belangrijke rol spelen. Vanzelfsprekend moeten zij zich inschrijven in het kwaliteitscharter. Het kwaliteitscharter wordt dus ook opgelegd voor de korte opvang. Net als in de hele welzijnssector komt het erop aan te werken aan kwaliteitsontwikkeling. De minister wil daarbij de nadruk leggen op de processen. De minister voelt zich niet geroepen om a priori harde parameters voorop te stellen. Ieder kan voor zichzelf doelstellingen en modellen ontwikkelen. De overheid moet wel een stimulerend kader creëren.

Alle scholen van alle netten moeten op een gelijke wijze tot de middelen toegang krijgen. Toezicht en financiering worden inderdaad bij voorkeur binnen de onderwijsstructuren geregeld. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen bewaking en opvang. Bewaking valt onder Onderwijs. Opvang is meer : daarover wil de minister met zijn collega voor Onderwijs een gesprek op gang zetten, vooral over het kwaliteitscharter. De scholen moeten ook meer gewezen worden op de mogelijkheden die ze kunnen aanspreken voor b.v. bijkomend personeel. Is het onderwijs vragende partij om OB te organiseren ? Dat verschilt van school tot school. Het kan in ieder geval niet de bedoeling zijn dat de leerkrachten voor de opvang instaan. Het personeel daarvoor moet in een ruimer kader gezocht worden.

De consensus van de Kwaliteitscommissie betrof de kwaliteitscriteria voor de IBO's. Ruimer was er geen consensus. Aan de IBO's zullen vanuit Welzijn doortastende voorwaarden gesteld worden.

De grenzen van de flexibiliteit moeten het onderwerp zijn van een breed maatschappelijk debat, meent de minister. Ook de commissie voor economie moet zich hierover buigen. Voor de werknemer zijn er grenzen inzake flexibiliteit. Bedrijven hebben er alle baat bij dat het gezinsleven slaagt. Dat besef is bij de bedrijven aan het groeien. Men mag de problematiek wel niet exclusief vanuit de zachte sectoren benaderen.

Er bestaat inderdaad een spanning tussen de reguliere werknemers en degenen die in allerlei tijdelijke statuten tewerkgesteld zijn. Men moet wel oppassen niet teveel een depressiërend beeld te hanteren en zomaar van "nepstatuten" te spreken. De verschillende statuten bieden de mogelijkheid om ervaring op te doen. Men kan er niet naast dat regularisering werk uitstoot.

Het probleem van de herintreedsters op Vlaams niveau oplossen, is zeer duur. Het wordt pas financieel draagbaar als op federaal niveau de regelgeving aangepast wordt. Het zichtbaar maken van de herintreedsters betekent het creëren van een nieuwe categorie van werklozen. Dat gaat in tegen de mooie statistieken die de federale overheid nastreeft. En wat zijn de budgettaire implicaties ?

Wat de tewerkstelling van weer-werkers voor BO in Brussel betreft, kan een samenwerkingsakkoord met de Brussels regering gesloten worden, zoals dat onlangs voor het Werkervaringsplan gerealiseerd werd.

Kwaliteit vergt natuurlijk middelen, maar de ouders moeten beseffen dat de kwaliteit niet alleen op kosten van de overheid gerealiseerd kan worden.

Een financieringsstroom is met de huidige bevoegdheidsverdeling onmogelijk te realiseren. Het voorstel om de speciale bijdrage van 0,05 % op de brutolonen in een afzonderlijk fonds te storten waarop de gemeenschap rechtstreeks trekkingsrechten heeft, is op dit ogenblik nog niet waar te maken.

Kinderopvang binnen de bedrijven slaat in Vlaanderen niet aan. Flexibilisering van de arbeid is noodzakelijk om in de mondiale markt mee te kunnen spelen. Maar de consequenties moeten solidair gedragen worden door werknemers en werkgevers. Dat besef is ook in de bedrijfswereld aan het groeien.

Hoe zwaar weegt het lokale overleg ? Iedereen die zich engageert tot het naleven van het kwaliteitscharter, moet op het overleg uitgenodigd worden. Iedereen is natuurlijk vrij om het kwaliteitscharter niet te onderschrijven en zich niet te scharen achter een gezamenlijke plan. Het Jeugdwerkbeleidsplan heeft over de grote lijn bewezen dat positieve samenwerking tussen alle betrokkenen te realiseren is.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen merkt op dat het Jeugdwerkbeleidsplan wel in een belangrijke financiële beloning voorzorg voor degenen die positief meewerkten.

De minister ontkent dat de kwaliteitseisen nu afgezwakt worden of te vaag gesteld worden. De initiatieven moeten aan een aantal criteria inzake infrastructuur, pedagogische begeleiding enz. beantwoorden. Vanzelfsprekend zullen de eisen voor de IBO's strenger zijn dan voor de initiatieven voor wie BO een nevenactiviteit is.

De opvang van zieke kinderen moet gerealiseerd worden binnen de globale aanpak van de kinderopvang.

De minister heeft niet op alles een antwoord. Veel vragen zijn ook zinvolle suggesties. Binnen de grenzen van de - budgettaire - haalbaarheid wil de minister erop verderwerken. Deze beleidsbrief werd wel degelijk door de hele regering goedgekeurd. De minister wil een zo groot mogelijk draagvlak zoeken voor het beleid inzake BO, ook buiten de meerderheid.

Wat de concrete regelgeving betreft is een technische werkgroep opgericht met deskundigen van o.m. Kind en Gezin. Kind en Gezin is voor de minister de enige administratie op dat terrein. Op dit ogenblik is Kind en Gezin echter niet sterk uitgebouwd voor BO. De regelgeving kan dus niet op enkele weken klaar zijn. September wordt allicht niet gehaald. De minister streeft ernaar tegen het einde van het jaar het decreet BO voor te leggen aan het parlement. Drie punten staan daarbij centraal : de IBO's, het kwaliteitscharter, en de regelgeving betreffende Kind en Gezin zelf.

Inzake BO is vrij weinig cijfermateriaal voorhanden. De minister belooft alles waarover hij beschikt aan de leden te bezorgen.

De verslaggever,

Sonja BECQ

De voorzitter,

Trees MERCKX-VAN GOEY
